

Ungdomskriminaliteten i Sverige.

Av förste aktuarien SVERKER GROTH.

Det mest aktuella problemet för kriminalpolitiken i våra dagars Sverige torde vara, huru man skall komma till rätta med den stigande brottsligheten bland landets ungdom.

Efter initiativ av 1937 års riksdag uppdrog Kungl Maj:t åt fängvårdsstyrelsen att verkställa utredning om ungdomsbrottslighetens omfattning och orsaker samt dess utveckling under senare år. Styrelsen avlämnade den 10 maj 1939 resultatet av den anbefallda utredningen. Härei ingick bl. a. en statistisk redogörelse, vars huvudsakliga innehåll här skall återges. Vid utarbetandet av denna redogörelse biträdde styrelsen av författaren till denna uppsats.

Uttrycket »ungdomsbrottslighet« och därmed synonyma uttryck, t. ex. »ungdomliga förbrytare«, beteckna i utredningen de brottslingar, vilka vid brottets begående icke fyllt 21 år. I vissa delar av framställningen begagnas dock uttrycken för att beteckna de brottslingar, som vid brottets begående ej fyllt 18 år.

Vid bedömande av, huruvida i fall av successiva brottsliga handlingar brottslingen vid brottets begående ej fyllt 21 år (resp. 18 år), har avgörandet träffats med hänsyn till tidpunkten för den första brottsliga handlingens företagande.

Brottsligheten är lika litet för kriminalstatistiken som för polisen och domstolarna åtkomlig i hela sin verkliga vidd. Den statistiska undersökningen har därför måst inskränkas till att omfatta allenast den del av den verkliga brottsligheten, som kommit till synes offentligen. Man har

därvid valt att räkna med framför allt den brottslighet, som konstaterats genom domstols utslag i första instans.

Observationsperioden omfattar åren 1915—1937, och de statistiska enheterna utgöres väsentligen av de personer, som under denna period blivit sakfällda för brott genom utslag i första instans, i regel av allmän domstol.

Det till grund för utredningen liggande statistiska primärmaterialiet är detsamma som användes för den av statistiska centralbyrån omhändertagna, årliga officiella kriminalstatistiken och utgöres väsentligen av a) uppgifter, som av domstolarna avlämnas direkt till statistiska centralbyrån å blanketter enligt formulär, fastställda av Kungl. Maj:t; b) avskrifter av saköreslängder; samt c) utdrag av del i fängvårdsstyrelsen förda straffregistret. Ifrågavarande material göres i statistiska centralbyrån till föremål för ingående gransknings- och kontrollåtgärder. Sedan härav föranledda kompletteringar och rättelser vidtagits, befinner sig materialet i sådant skick, att befogade anmärkningar mot dess tillförlitlighet beträffande vad som vid domstolarna förekommit torde vara uteslutna.

Av den lämnade redogörelsen för de allmänna metodologiska principer, som vid utredningen följts, skall här ytterligare återgivas allenast följande.

Därest en och samma individ blivit genom olika utslag sakfälld för brott, har individen räknats såsom en person, d. v. s. såsom särskild statistisk enhet, för vart och ett av dessa utslag. I de återfallsstatistiska uppgifterna är dock en och samma individ aldrig räknad såsom flera personer.

Det betonas i utredningen, att värdet av sifferuppgifterna i densamma såsom grund för ett bedömande av den verkliga ungdomsbrottslighetens natur och utveckling givetvis måste vara beroende av, om och i vad mån den officiellt konstaterade ungdomsbrottsligheten kan anses vara representativ för den verkliga. Härutinnan har hänvisats till den utförliga behandling som den finske forskaren

Veli Verkko underkastat frågan om förhållandet mellan kriminalstatistik och verklig brottslighet i en uppsats uti Nordisk Tidsskrift for Strafferet årg. 1930, sid 95 ff.

Enligt *Verkko*, mot vars uppfattning härutinnan intet ansetts vara att invända, förhållar det sig icke blott så, att den officiellt konstaterade brottsligheten i sin totalitet icke uppgår till den verkliga brottslighetens totalmassa utan därjämte dels så, att de numeriska relationerna mellan olika grupper inom den officiellt konstaterade brottsligheten icke överensstämmer med motsvarande relationer inom den verkliga brottsligheten och dels så, att utvecklingsgången (stigande, fallande, oförändrad nivå) från en tid till en annan beträffande den förra brottslighetens totalmassa icke motsvarar utvecklingsgången beträffande den senare brottslighetens totalmassa. I fråga om vissa brottsarter vore man emellertid berättigad antaga, att kriminalstatistiken kan läggas till grund för slutsatser rörande tendenserna inom den verkliga brottsligheten, vad angår dess nivå och förändringarna i denna. Det rör sig här om brott med jämförelsevis hög upptäcktsprocent, såsom brott mot liv (utom barnamord och fosterfördrivning), misshandelsbrott med svår kroppsskada såsom följd, rån samt tjuvnadsbrott. Upptäcktsprocenten är beroende av sådana omständigheter som allmänhetens uppfattning om brottets svårhet, av vilken uppfattning kriminalpolisens verksamhet är i hög grad beroende, och vidare att brottet till sin natur är svårt att uppdaga. Kriminalstatistikens uppgifter beträffande brottslingarnas personliga förhållanden — såsom kön, ålder, civilstånd, yrke, bildningsgrad, hemort, födelsort — kunna enligt *Verkko*, så vitt angår de särskilda brottsgrupperna, anses representativa för förhållandena inom den verkliga brottslighetens område under förutsättning, att uppgifter om nämnda personliga förhållanden finnas för samtliga de redovisade sakfällda eller åtminstone en betydande del av dem samt uppgifterna avse förhållandena under en längre tidsperiod.

Fångvårdsstyrelsen framhåller emellertid, att de i dess utredning lämnade statistiska uppgifterna torde kunna tillmätas betydelse för kriminalstatistiken även av andra skäl än att de äro ägnade att i viss utsträckning läggas till grund för slutledningar beträffande den s. k. verkliga brottsligheten och uttalar sig i detta sammanhang som följer.

Enligt en mening är statistiken över de för olika brott sakfälda fullkomligt tillfyllest för kriminalpolitiska ändamål. Med hänsyn till den bristande överensstämmelsen mellan den verkliga och den officiellt konstaterade brottsligheten framstår visserligen denna uppfattning såsom ohållbar. Därmed är dock icke sagt, att icke ledning för kriminalpolitiska åtgärder kunna hämtas ur kriminalstatistiken direkt utan hänsyn till den verkliga brottsligheten.

De åtgärder, utöver själva fixerandet av de straffrättsliga reglerna, som från samhällets sida förekomma till bekämpande av brottsligheten, kunna uppdelas i två grupper. Åtgärderna äro nämligen antingen »radikala« och riktade mot de allmänna missförhållandena i samhället, ur vilka brotten växa fram, eller också »symptomatiska« och avse då närmast vissa individer hos vilka brottslighet officiellt konstaterats föreligga. »Radikala«, profylaktiska åtgärder äro sådana som avse höjande av folkets fysiska och moraliska standard, såsom allmän uppfostran, nöjeslivets reglering (t. ex. i avseende å biografer och offentlig dans), utrotande av dålig litteratur, inskränkning av brottsmålsreferaten i pressen, förbättring av bostadsförhållanden och folkdiet, kamp mot veneriska och andra folksjukdomar, mot alkohol och i egentlig mening narkotiska medel samt tobak, skapande av möjligheter till stärkande friluftsliv, omhändertagande av vårdslösad ungdom, undanröjdande av missförhållanden beträffande den ekonomiska fördelningen, motarbetande av arbetslöshet o. s. v. De »symptomatiska« åtgärder, varmed samhället reagerar mot den officiellt konstaterade brottsligheten, utgöras av de olika slagen av straff samt s. k. påföljder och skyddsåtgärder.

Det är särskilt för sistnämnda huvudgrupp av kriminalpolitiska åtgärder, de »symptomatiska«, som kriminalstatistiken synes kunna tjäna till direkt ledning. Man kan av densamma draga slutsatser, i vad mån brottsligheten tager i anspråk polisens, åklagarmaktens, domstolarnas och fängvårdsmyndigheternas arbete; den lämnar viktiga upplysningar för lagstiftaren vid bestämmandet av området för de straffrättsliga reaktionerna, med andra ord vid bestämmandet av vilka handlingar borde anses såsom brott; den ger stöd för beslut rörande arten och omfånget av de anstalter och anordningar, som erfordras för nämnda reaktioner; den kan ge ledning vid beräklandet av, i vad mån den officiellt konstaterade brottsligheten över huvud belastar samhällets ekonomi.

Utvecklingen under perioden 1915—1937 beträffande hela den brottslighet, som konstaterats genom utslag i första instans av allmän domstol, polisdomstol, poliskammare med domsrätt, vattendomstol, gränstullrätt eller krigsdomstol belyses av följande siffror. Hela antalet sakfällda personer, vilket för år 1915 var i runt tal 93 600, sjönk och steg ömsom under tiden 1916—1926. Endast för ett av dessa år har noterats ett högre antal än det nyssnämnda, nämligen för år 1920, vars siffra (109 500) ter sig utomordentligt hög i jämförelse med de närmast föregående och efterföljande årens siffror. För år 1926 var talet 86 900. År 1927 vidtog en stegring, som nära nog oavbrutet fortsatte under resten av redogörelseperioden. För år 1937 ha noterats ej mindre än i runt tal 142 100 sakfällda personer. Förloppet, sådant det framträder i dessa siffror, har till väsentlig grad bestämts av antalet utav dem, vilka gjort sig skyldiga till fylleri, förargelseväckande beteende eller med böter belagda överträdelser av specialförfattningar — på sistone särskilt författningar angående vägtrafiken.

Materialet har icke givit möjlighet att bedöma den totala kriminalitetens fördelning på olika åldersgrupper. En dylik uppdelning har däremot i viss utsträckning kunnat genom-

föras beträffande vad som i utredningen benämnts »strafflagsbrottslingarna«, d. v. s. de personer som genom utslag i första instans sakfällts för brott enligt allmänna strafflagen utom förargelseväckande beteende eller (och) fylleri. Med anledning av bland annat nyssnämnda utslutningar måste strafflagsbrottsligheten anses i genomsnitt mera svårartad än den totala brottsligheten, enär denna senare i mycket högre grad än den förra omfattar brott, som bestraffats med allenast böter.

För strafflagsbrottslingarnas vidkommande har nu kunnat skiljas mellan sådana, som vid brottets begående ej fyllt 18 år, och sådana, som vid brottets begående uppnått nämnda ålder. Strafflagsbrottsligheten bland personer i åldern 15—18 år stegrades under tiden för världskriget till en abnorm höjd. Medan år 1915 561 personer sakfälldes för strafflagsbrott, begångna i nämnda ålder, steg antalet år 1918 till 2524. Ett minimum inträdde år 1922 med 361 sakfälda. Därefter steg antalet sakfälda i den yngsta åldersklassen så gott som oavbrutet och nådde år 1937 upp till 1263, det högsta antalet sedan år 1918.

Ungefär på samma sätt ter sig förloppet, om man iakttagert de siffror, som markera förhållandet mellan de ungas strafflagsbrottslighet, å ena sidan, och hela strafflagsbrottsligheten, å andra sidan. De procenttal, som beteckna de ungas andel i strafflagsbrottsligheten i dess helhet, utgjorde för år 1915 4.5 och för år 1918 14.6 %. Lägst är relativtalet för år 1920 (3.7 %). De följande åren utvisa en så gott som oavbruten stegring av relativtalen, särskilt utpräglad under åren 1935—1937. Nämnda tal äro för år 1925 5.1, för år 1930 6.4, för år 1935 8.4 och för år 1937 10.5 %.

En uppdelning efter kön visar, att vad angår personer i åldern 15—18 år relativtalet för männens brottslighet ökats mindre än relativtalet för kvinnornas brottslighet; de yngsta kvinnornas andel i hela den kvinnliga strafflagsbrottsligheten har på de senaste åren till och med blivit

större än under åren 1917 och 1918 (14 å 15 % mot 11 å 12 %).

Stegringen av strafflagsbrottsligheten bland de yngsta förbrytarna kan icke förklaras med en motsvarande ökning av den straffmyndiga folkmängden under 18 år. En undersökning har nämligen visat följande. Under åren 1921—1935 dömdes för strafflagsbrott i genomsnitt årligen cirka 232 personer på 100 000 av den straffmyndiga medelfolkmängden. Ungdomsbrottslighetens motsvarande genomsnittliga omfattning var 192 sakfällda på 100 000 av medelfolkmängden i vederbörande åldersklass. Ser man nu till de särskilda årens procentuella avvikelser från dessa genomsnitt, så finner man att dessa avvikelser variera mellan ett underskottsmaximum av -16% (år 1922) för den totala strafflagsbrottsligheten och -45% (år 1922) för de ungas motsvarande brottslighet, å ena sidan, samt ett överskottsmaximum av $+13\%$ (år 1931) för den totala strafflagsbrottsligheten och $+50\%$ (år 1935) för de ungas motsvarande brottslighet, å andra sidan. Dessa siffror visa klart, att de ungas brottslighet tilltagit ej blott, som förut antytts, absolut taget och i relation till hela brottsligheten utan även i förhållande till folkmängden och detta sista i mycket hög grad.

En särskild avdelning av utredningen har ågnats utvecklingen av den s. k. »straffregisterbrottsligheten». Därmed avses den brottslighet, varom anteckning gjorts i straffregistret. Då det här till övervägande delen är fråga om brott, varför dömts till frihetsstraff, är straffregisterbrottsligheten i genomsnitt betydligt mera svårartad än den totala brottsligheten och även svårare än strafflagsbrottsligheten.

För samtliga åldersklasser, tagna över ett, men särskilt för ungdomens vidkommande förmärkes under 1920- och 1930-talen en stark ökning i straffregisterbrottsligheten.

Medan under femårsperioden 1921/25 årligen sakfälldes i genomsnitt 164 män och 15 kvinnor på 100 000 av den

manliga resp. kvinnliga straffmyndiga folkmängden, voro motsvarande tal för perioden 1931/35 214 resp. 21. Beträffande åldersklassen 18—21 år stego talen från 364 och 38 för perioden 1921/25 till 436 och 60 för perioden 1931/35. För åldersklassen 15—18 år var stegringen betydligt starkare, nämligen från 206 och 26 för perioden 1921/25 till 426 och 49 för perioden 1931/35.

Brottslighetens tyngdpunkt har under åren 1921—1935 förskjutits mer och mer mot den yngsta åldersklassen. Under perioden 1921/25 framstod åldersklassen 21—25 år såsom den relativt svårast belastade för männens vidkommande, men denna maximalbelastning övergick från och med perioden 1926/30 å åldersklassen 18—21 år, inom vilken den för kvinnornas vidkommande var till finnas under alla tre femårsperioderna. Den yngsta åldersklassens (15—18 år) relativa kriminalitet har emellertid för såväl männen som kvinnorna alltmera närmat sig maximum och ligger, vad männen angår, för perioden 1931/35 tätt inpå detsamma.¹⁾

Straffregisterbrottsligheten utgjorde år 1920 för åldersklassen 15—18 år 9.0 % och för åldersklassen 18—21 år 19.9 % av hela straffregisterbrottsligheten; motsvarande tal för år 1937 äro 17.3 resp. 13.9 %.

Undersökningen ger sålunda otvetydigt vid handen, att den konstaterade strafflags- resp. straffregisterbrottsligheten i åldersklassen 15—18 år stigit kraftigt sedan början av 1920-talet både absolut taget samt i relation till folkmängden och till den övriga brottsligheten. Även brottsligheten i åldern 18—21 år har under samma tid undergått en stegring, om än icke på långt när så kraftig, absolut taget och i förhållande till folkmängden men däremot minskats i förhållande till den övriga brottsligheten.

Jämsides härmed har antalet för skyddsuppfostran omhändertagna barn och unga stigit från 4 765 år 1928 till

¹⁾ Enligt vad numera (april 1941) kunnat konstateras, övertog åldersklassen 15—18 år under perioden 1936/38 maximalbelastningen.

6 151 år 1934. I dessa tal inbegripes även ett antal personer i åldern 15—18 år, vilka begått brott utan att hava blivit därför lagförda.

Huruvida den genom domstolsutslag konstaterade ungdomsbrottsligheten tilltagit i svårhet jämsides med ökningen i omfattning har icke med säkerhet kunnat konstateras med stöd av det statistiska materialet. Utredningen ger snarast vid handen, att svårheten icke ökats.

I utredningen lämnas vissa upplysningar rörande den omfattning, vari de för ungdomliga brottslingar särskilt avsedda eller särskilt ofta tillämpade samhällsreaktionerna (ungdomsfängelse, tvångsuppfostran, villkorlig dom) tagits i anspråk. De absoluta talen ge vid handen, att den villkorliga domen under årens lopp kommit till allt större användning beträffande såväl yngre som äldre brottslingar. Från år 1926 till år 1936 har de villkorliga domarnas antal stigit inom åldersklassen 15—18 år från 328 till 605, inom åldersklassen 18—21 år från 252 till 374 och inom åldersklassen 21 år och däröver från 551 till 1 003. Även relativa antalet villkorliga domar, d. v. s. antalet villkorliga domar i förhållande till hela antalet straffregisterdomar, har stigit under samma tid, nämligen för åldersklassen 15—18 år från 60.3 till 65.1 %, för åldersklassen 18—21 år från 36.5 till 45.3 % och för åldersklassen 21 år och däröver från 20.4 till 24.2 %.

Redogörelse har lämnats jämväl för utvecklingen under åren 1915—1936 beträffande särskilda brottsgrupper. Ur ungdomsbrottslighetens synpunkt tilldrager sig redogörelsen för tjuvnadsbrotten det största intresset.

Väl vet man, framhålles det i utredningen, att icke alla tjuvar bliva sakfällda såsom sådana, men man kan, om den stora massan av småsnatterier lämnas ur räkningen, antaga såsom sannolikt, att utvecklingsgången beträffande antalet sakfällda tjuvar i stort sett överensstämmer med utvecklingsgången beträffande den verkliga tjuvnadsbrottsligheten.

I fråga om alla redovisade grupper av tjuvnadsbrott återfinnes maximum för det årliga medeltalet sakfällda personer vid perioden 1917/18. Motsvarande minimum kommer för snatteri, första resan enkel samt första resan kvalificerad stöld på perioden 1921/25. Under den följande tiden stegrades frekvensen för nu nämnda grupper återigen från period till period med ett par obetydliga undantag. Antalet av de för återfall i tjuvnad sakfällda minskades däremot efter hand från perioden 1917/18 ända till och med år 1936. Att de nu beskrivna förloppen äga samband med växlingarna i de allmänna ekonomiska förhållandena är uppenbart framförallt vid en jämförelse mellan krigsåren 1917 och 1918, å ena sidan, samt början av 1920-talet, å andra sidan. — Nedgången alltifrån perioden 1917/18 till och med år 1936 i antalet dömda återfallsförbrytare måste sammanhånga med att dels bestämmelserna om återfalls-preskription efter hand blivit tillämpliga på en stor del av de talrika tjuvarna från perioderna 1917/18 och 1919/20 och dels att tjuvnadsbrotten över huvud minskats starkt i början av 1920-talet, vilka omständigheter tillsammans medfört en minskning i den massa, varur återfallstjuvarna rekryteras. I samma riktning torde jämväl i någon mån hava inverkat tillämpningen av 1927 års lagstiftning om förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare och om internering av återfallsförbrytare.

Det nyss berörda sambandet mellan antalet sakfällda tjuvar och de ekonomiska konjunkturerna åberopas i utredningen såsom ett stöd för antagandet av en parallellism mellan linjerna för utvecklingen av tjuvnadsbrottslighetens verkliga omfång å ena sidan och dess genom domstolsutslag konstaterade omfång å andra sidan. Man kan nämligen taga för givet, att det i främsta rummet är den verkliga tjuvnadsbrottsligheten, som stiger eller faller med konjunkturerens utveckling, även om det kanske icke är uteslutet, att även den relativa åtalsfrekvensen åtminstone i någon mån påverkas av densamma.

Vad därefter angår de för tjuvnadsbrott, som begåtts i åldern 15—18 år, sakfällda så visar utredningen till en början, att bland dem icke förekomma några recidivister, en omständighet, som får sin förklaring av stadgandet i strafflagens 5 kapitel 4 §, enligt vilket lagrum brott begånget av person, som ej fyllt 18 år, ej kan bedömas efter återfallsparagrafen. För var och en av de tjuvnadsgrupper, som icke avse återfall, komma högsta årsmedeltalet på perioden 1917/18 och lägsta årsmedeltalet på perioden 1921/25. Efter sistnämnda period har stegring inträtt i medeltalet från period till period. Så till vida har således utvecklingen varit ensartad för alla tjuvarna utom recidivisterna, å ena sidan, och för de unga, å andra sidan. Men en olikhet består. Sistnämnda stegring har varit betydligt starkare för de unga än för samtliga tjuvar, tagna över ett. Detta framgår av de relativtal, vilka markera förhållandet mellan de ungas tjuvnadsbrottslighet och hela tjuvnadsbrottsligheten. Medan det absoluta maximum för de ungas tjuvnad, såsom nämnts, återfinnes vid perioden 1917/18, kommer ifrågavarande relativa maximum på året 1936 och utgör för snatteri 27.9 %, för första resan enkel stöld 26.6 %, för första resan kvalificerad stöld 40.0 % och för »andra tjuvnadsbrott« 25.5 % mot resp. 26.4, 24.0, 31.8 och 15.4 % under perioden 1917/18. En förskjutning har således otvivelaktigt ägt rum beträffande tjuvnadsbrotten mellan åldersklasserna till nackdel för den yngsta av dessa.

I fråga om de mycket omtalade billänen, har utredningen kommit till det resultatet, att de otvivelaktigt ökats med åren och att denna ökning sannolikt till väsentlig del är att tillskriva unga förbrytare. Med hänsyn till att antalet för dylika brott sakfällda i förhållande till hela antalet sakfällda är jämförelsevis litet, spelar emellertid denna brottslighet icke någon avgörande roll för utvecklingen beträffande den svårare brottsligheten över huvud.

Förutom den nu refererade redogörelsen för brottslighetens utveckling under en följd av år framlägges i fängvårdssty-

relsens utredning jämväl resultaten av en undersökning, huru kriminaliteten under tidsperioden 1931/36 ter sig, sedd från vissa särskilda synpunkter. Man har sålunda bland annat undersökt, huru de sakfällda personerna fördela sig med hänsyn till födelseort, kyrkobokföringsort, födsel inom eller utom äktenskap, bildningsgrad och yrke. Endast straffregisterbrottsligheten har varit åtkomlig för denna undersökning. Skillnad har gjorts mellan personer, som vid brottets begående ej fyllt 21 år, och personer, som vid brottets begående uppnått nämnda ålder.

	15—21 år				21 år och däröver		
	Lands- bygden	Stor- stad	Annan stad	Samt- liga	Lands- bygden	Stä- der	Samt- liga
Samtliga sakfällda efter avdrag av dubbelräknade	1121.4	2860.2	2157.5	1462.2	452.9	847.9	542.6
Däravs sakfällda för brott mot offentlig myndighet (10 kap.)	28.3	81.8	63.1	39.2	34.0	69.6	42.0
förfalskningsbrott (12 kap.)	40.0	94.4	75.8	51.2	29.5	42.1	32.4
mord, dråp och annan misshandel (14 kap.)	62.5	104.3	78.9	69.5	40.6	62.5	45.6
otukt brott, inkl. våldtäkt (18:1-10, 13 samt 15:12-16)	57.5	38.1	66.3	56.7	12.5	15.1	13.1
tjuvnad, inkl. rån och utpressning (20 och 21 kap.)	784.4	2314.7	1659.7	1079.0	164.3	395.1	216.7
bedrägeri och annan oredlighet (22 och 23 kap.)	81.7	320.0	256.8	133.2	75.2	162.6	95.1
brott mot trafikförfattningar	27.2	71.9	74.7	39.0	45.3	65.5	49.9
brott mot alkoholförfattningar	53.4	16.9	33.7	46.6	50.8	64.3	53.8

Den förestående tablån anger förhållandet mellan kriminaliteten bland de på landsbygden födda, å ena sidan, och kriminaliteten bland de i stad resp. storstad födda, å andra sidan. Såsom storstäder hava räknats Stockholm, Göteborg och Malmö. Ett antal sakfällda, för vilka uppgift om födelseort saknas, har ej medräknats i tablån; detta antal, vari de utrikes födda ingå, utgör ungefär 2.5 % av hela antalet för straffregisterbrott under perioden sakfällda personer. Siffrorna i tablån ange antalet sakfällda på 100 000 av medelfolkmängden i resp. åldersklass, varvid de på landet födda sakfällda satts i relation till den på landet födda befolkningen o. s. v. För åldersklassen 21 år och däröver har skillnad icke kunnat göras mellan storstäder och andra städer utan alla städerna hava måst tagas över ett.

Det framgår otvetydigt av tablån, att straffregisterbrottsligheten över huvud taget i åldersklassen 15—21 år är störst bland de i storstäderna födda och minst bland de på landsbygden födda. Samma förhållande framträder beträffande följande brottsgrupper, tagna var för sig, nämligen brott mot offentlig myndighet; förfalskningsbrott; mord, dråp och annan misshandel; tjuvnad, inkl. rån och utpressning; samt bedrägeri och annan oredlighet. Otukts- och våldtäktsbrotten uti den lägre åldersklassen synas vara relativt taget minst ofta förekommande bland de i storstäderna födda och talrikast bland de i de övriga städerna födda; skillnaden mellan de sistnämnda och de på landsbygden födda är dock icke stor. Brotten mot alkoholförfattningarna hava sin maximisiffra vid de på landsbygden födda och minimisiffran vid de i storstäderna födda, medan brotten mot trafikförfattningarna äro betydligt mindre talrika för de på landsbygden födda än för de i storstäderna och i de övriga städerna födda, mellan vilka sistnämnda grupper skillnaden är obetydlig. För åldersklassen 21 år och däröver är straffregisterbrottsligheten både på det hela taget och i fråga om alla de särskilda i tablån angivna brottsgrupperna, tagna var för sig, större bland de i stad födda

än bland de på landsbygden födda; för otukts- och våldtäktsbrottens vidkommande är emellertid skillnaden i tablåns approximativa tal så liten, att därav näppeligen kunna dragas några bestämda slutsatser.

Nästa tablå utvisar, hur det förhåller sig med brottsligheten bland dem som äro kyrkobokförda resp. på landsbygden, i storstäderna och i de övriga städerna. Siffrorna ange antalet sakfällda på 100 000 av medelfolkmängden inom resp. befolkningsgrupper.

Storleksordningen mellan de relativa talen i tablån är i regel den, att storstädernas tal är störst och landsbygdens minst. Vissa undantag förekomma, varav må anmärkas, att otuktsbrotten bland de minderåriga äro talrikast på landsbygden. För några brottsgrupper är skillnaden mellan tablåns approximativa tal så liten, att därav näppeligen kunna dragas några bestämda slutsatser.

En jämförelse mellan de inom och de utom äktenskap födda i åldern 15—21 år i avseende å straffregisterbrottsligheten visar, att denna över huvud taget är störst inom sistnämnda befolkningsgrupp. Samma förhållande framträder tydligt beträffande följande brottsgrupper, tagna var för sig, nämligen förfalskningsbrotten, otukts- och våldtäktsbrotten, tjuvnadsbrotten samt bedrägeri och annan oredlighet.

Den officiellt konstaterade, relativa brottsligheten, d. v. s. antalet sakfällda på 100 000 av medelfolkmängden inom vederbörande befolkningsgrupp, är ofantligt mycket större bland den del av befolkningen, som endast åtnjutit vanlig folkskoleundervisning än bland den med högre bildning utrustade delen. Skillnaden är särskilt starkt markerad för den yngre åldersklassen. Medan sålunda straffregisterbrottsligheten bland de folkskolebildade i åldern 21 år och däröver är ungefär 3 gånger så stor som samma brottslighet bland de högre bildade i samma ålder, är ifrågavarande brottslighet mer än 8 gånger större bland de folkskolebildade i åldern 15—21 år än bland de högre bildade i sistnämnda ålder, allt i relation till folkmängden. Proportio-

	15—21 år				21 år och däröver			
	Lands- bygden	Storstad	Annan stad	Samtliga	Lands- bygden	Storstad	Annan stad	Samtliga
Män								
Samtliga sakfälda efter avdrag av dubbelräknade	1762.2	5348.4	3721.6	2540.3	706.0	2187.8	1357.5	1044.6
Därav sakfälda för:								
brott mot offentlig myndighet (10 kap.)	47.9	172.9	117.3	75.2	60.4	179.0	107.0	86.5
förfalskningsbrott (12 kap.)	48.7	185.5	143.7	82.1	46.2	110.0	77.5	61.4
mord, dråp och annan misshandel (14 kap.)	85.6	145.4	99.1	95.1	59.3	114.5	96.3	74.2
otukttsbrott, inkl. våldtäkt (18: 1-10, 13 samt 15: 12-16)	102.6	62.7	84.2	94.5	24.6	40.3	24.8	27.0
tjuvnad, inkl. rån och utpressning (20 och 21 kap.)	1251.4	4318.3	2712.3	1878.2	243.0	981.3	552.2	408.9
bedrägeri och annan oredlighet (22 och 23 kap.)	118.7	681.7	399.7	236.1	95.4	567.5	219.5	188.0
brott mot trafikförfattningar	50.0	150.4	123.9	75.2	82.8	156.8	142.3	104.7
brott mot alkoholförfattningar	110.6	27.6	56.2	91.0	88.4	151.7	142.6	107.7
Kvinnor								
Samtliga sakfälda efter avdrag av dubbelräknade	244.1	586.2	412.1	327.4	46.0	246.7	93.1	91.1
Därav sakfälda för:								
brott mot offentlig myndighet (10 kap.)	0.5	—	1.5	0.6	0.6	5.4	0.5	1.4
förfalskningsbrott (12 kap.)	9.9	51.7	25.8	19.2	4.2	12.7	6.2	6.1
mord, dråp och annan misshandel (14 kap.)	31.2	79.7	48.5	41.7	10.3	47.0	27.1	20.3
otukttsbrott, inkl. våldtäkt (18: 1-10, 13 samt 15: 12-16)	18.9	10.8	10.6	16.1	0.9	—	0.5	0.7
tjuvnad, inkl. rån och utpressning (20 och 21 kap.)	169.4	469.8	309.1	240.9	21.7	121.6	45.2	44.2
bedrägeri och annan oredlighet (22 och 23 kap.)	18.5	32.3	36.4	24.1	4.0	41.3	8.2	11.5
brott mot trafikförfattningar	1.4	—	—	0.9	0.2	0.8	0.2	0.3
brott mot alkoholförfattningar	—	—	1.5	0.3	2.2	17.3	4.3	5.3

nera växla med de särskilda brottsgrupperna, men de högre bildade ha dock genomgående de lägre kriminalitets-siffrorna. Sätter man de högre bildades brottslighet i relation till de folkskolebildades, finner man beträffande de yngre och de äldre brottslingarna följande procenttal: nämligen 7.2 resp. 9.5 % för brotten mot offentlig myndighet, 23.6 resp. 59.9 % för förfalskningsbrotten, 29.1 resp. 34.0 % för misshandelsbrotten, 4.9 resp. 39.1 % för otukts- och våldtäktsbrotten, 10.8 resp. 15.1 % för tjuvnadsbrotten, 15.3 resp. 81.3 % för oredlighetsbrotten, 40.2 resp. 57.8 % för brotten mot trafikförfattningarna samt 2.0 resp. 5.0 % för brotten mot alkoholförfattningarna.

En med fördelningen efter bildningsgrad närbesläktad men ingalunda sammanfallande uppdelning av de sakfällda är den, som genomförts efter socialgrupp. Man har i utredningen räknat med 5 olika socialgrupper, av vilka de 3 första omfatta utövare av positiva yrken och deras familjemedlemmar ävensom före detta yrkesutövare, vilka icke nedsjunkit till de såsom särskilda klasser upptagna utövare av de s. k. negativa yrkena, nämligen »vagabonder och bettlare» samt »lösaktiga kvinnor». Socialgrupp I omfattar godsägare, fabrikörer, högre förvaltningspersonal i enskild tjänst, tjänstemän av högre grad i allmän tjänst m. fl.; socialgrupp II omfattar hemmansägare, arrendatorer, hantverkare, mindre handlande, handelsbiträden, kontorister i enskild tjänst, tjänstemän av lägre grad i allmän tjänst m. fl.; socialgrupp III omfattar rättare, torpare, arbetare, sjömän, fiskare, tjänarinnor m. fl. Ett försök har gjorts att åstadkomma en ungefärligen riktig bas för jämförelser mellan antalet sakfällda inom de särskilda sociala grupperna och hela befolkningen inom resp. grupper. Dessa jämförelser, vid vilka socialgrupperna I och II sammanslagits med varandra samt de sakfällda vagabonderna, bettlarna och lösaktiga kvinnorna uteslutits ur beräkningen, ha genomförts särskilt för var och en av åldersklasserna 15—21 år samt 21 år och däröver.

Talen för socialgrupp III äro större än talen för socialgrupp I och II, tagna över ett, utom i fråga om bedrägeri och annan oredlighet, så vitt angår åldersklassen 21 år och däröver samt båda åldersklasserna tillsammans. Sätter man straffregisterbrottsligheten inom socialgrupperna I och II, tagna över ett, i relation till motsvarande brottslighet inom socialgrupp III, finner man följande. Beträffande de yngre och de äldre brottslingarna, vardera gruppen tagen var för sig, gäller, att ifrågavarande brottslighet inom de högre sociala skikten utgör 15.3 resp. 42.9% av brottsligheten inom den övriga befolkningen samt att motsvarande procenttal äro för brotten mot offentlig myndighet 13.6 resp. 13.5, för förfalskningsbrotten 23.1 resp. 99.7, för misshandelsbrotten 28.5 resp. 31.6, för otukts- och våldtäktsbrotten 20.6 resp. 47.7, för tjuvnadsbrotten 13.6 resp. 20.2, för oredlighetsbrotten 19.9 resp. 131.9, för brotten mot trafikförfattningarna 28.8 resp. 85.6 och för brotten mot alkoholförfattningarna 11.9 resp. 23.9.

Fångvårdsstyrelsens utredning innehåller även vissa statistiska uppgifter om återfall i brott. Uppgifterna avse under åren 1922—1925 dömda personer, vilka före utgången av resp. år 1932—1935 ånyo dömts för brott, varom uppgifter lämnats till straffregistret. Skillnad har gjorts dels mellan villkorligt och ovillkorligt dömda personer, dels mellan åldersklasserna under 15 år, 18—21 år samt 21 år och däröver. Det visar sig bl. a., att återfallsprocenten är högre för dem, som begått första brottet före fyllda 21 år, än för dem, som begått detta brott efter fyllda 21 år. Vad de förstnämnda angår, var recidivismen mera omfattande bland dem, som begått nämnda brott i åldern 18—21 år, än bland dem, som begått brottet i åldern under 18 år. För alla tre åldersklasserna gäller, att återfallsprocenten är betydligt större bland de ovillkorligt dömda än bland de villkorligt dömda.
